

Suojelupoliisi

RPOL

Terrorismin uhka 2010 ja välitilinpäätös

Euroopasta on viimeisten vuosien aikana muodostunut globaalin terroristisen toiminnan kohdealue. Maamme turvallisuustilanteen kannalta huolestuttavaa on, että toiminta näyttää saavuttaneen jalansijaa myös Pohjois-Euroopassa. Joulukuussa 2010 pohjoismaiset naapurimme Ruotsi ja Tanska joutuivat omalla maaperällään terroristisen toiminnan kohteeksi.

Tukholmassa irakilaisyyntyinen Ruotsin kansalainen räjäytti autopommin ilmoitettuaan ennen iskua syyksi Ruotsin sotilaallisen läsnäolon Afganistanissa sekä pilakuvapiirtäjä Lars Vilksin Muhammed-pilakuvat. Tanskassa puolestaan pidätettiin vuoden 2010 lopussa neljä henkilöä epäiltynä terroriteon suunnittelusta. Pidätyistä kolme asuu Ruotsissa ja yksi Tanskassa. Terrori-iskun kohteena olivat Muhammed-pilakuvat julkaisseeseen Jyllands-Postenin toimitilat Kööpenhaminassa.

Terrorismi ei näytä merkkejä laantumisesta, häviämisestä puhumattakaan, vaikka sitä vastaan taistellaan maailmanlaajuisesti. Suomessa terrorismi ei kuitenkaan ole toistaiseksi ollut merkittävä ongelma. Suomeen ja suomalaisiin intresseihin kohdistuva uhka on edelleen vähäinen. Toisaalta erityisesti Ruotsin ja Tanskan viimeaikaiset kokemukset osoittavat, kuinka tärkeää myös Suomen on ollut ryhtyä ennalta estäviin toimiin terrorismin tai sen tukitoimintojen paljastamiseksi ja torjumiseksi. Merkit uhkasta on nähtävä ajoissa.

Turvallisuustyö ja tiedustelu ovat terrorismintorjun-

nassa avainasemassa, mutta erityisen huomion ansaitsee myös laajapohjainen radikalisoitumisen ehkäisy, jossa keskeisenä keinona on nuorison tavoittaminen ja sen parissa tehtävä työ. Suomi sai vuoden 2010 alussa ensimmäisen kansallisen terrorismintorjunnan strategiansa. Siinä terrorismiin varautuminen on osa yhteiskunnan yleisiä turvallisuusjärjestelyjä uhkan erityispiirteiden mukaisesti. Viranomaisilla on oltava valmius nopeaan reagointiin, sillä tilannekuva voi muuttua yllättävästi, kuten Muhammed-pilakuvien aiheuttamat tapahtumat osoittivat.

Suojelupoliisin toiminta perustuu tehokkaaseen ennalta estävään työhön. Tässä onnistuminen myös jatkossa vaatii panostamista erityisesti tiedonhankintaan, tietojen analysointiin ja raportointiin. Päättyneen vuoden aikana saimme lisärahoitusta terrorismintorjuntaan juuri näitä tehtäviä varten. Rahoituksen kohdentaminen Suojelupoliisille osoittaa sekä poliittisen johtomme että sisäasiain- ja poliisihallinnon ylimmän virkamiesjohdon sitoutumista konkreettisiin toimenpiteisiin suomalaisen turvallisuuden takaamiseksi. Jotta strategiset tavoitteet saavutetaan, tulee tämä rahoitus ensi tilassa osoittaa pysyvästi terrorismintorjunnasta vastaavan Suojelupoliisin budjettikehykseen.

Minulla on ollut mahdollisuus toimia Suojelupoliisin päällikkönä vuodesta 2007 runsaan kolmen vuoden ajan. Tämä ajanjakso on ollut erittäin mielenkiintoinen ja haastava, raskaskin. Päälliköksi tullessani valitsin ohjenuorakseni kolme teesiä: kansainvälisyys, palveluvuus ja harkitsevainen avoimuus.

Suojelupoliisilla on tänään merkittävä yhteistyöverkosto lähes jokaisella mantereella. Tehokas toiminta

terrorismia vastaan ei missään oloissa onnistuisi ilman tätä ystävällismielisten tiedustelu- ja turvallisuuspalveluiden verkostoa. Strategia, jossa pyrkisimme tekemään kaiken yksin, olisi Suomen turvallisuudelle kohtalokas. Luonnollisesti kumppanien valinnassa tulee harjoittaa valppautta. Jo aikaisemmin todetun mukaisesti tehostaaksemme omaa toimintaamme olemme ensi kertaa viraston historiassa lähettäneet Suojelupoliisiin yhdysmiehiä terrorismintorjunnan kannalta merkittäviin ulkomaanedustustoihimme. Tämä strateginen valinta on jo nyt tuottanut tulosta ja lisännyt virastomme arvostusta yhteistyökumppaniemme silmissä.

Palvelevuus tarkoittaa kykyä tuottaa ylimmille päättäjille, viranomaisille sekä muille sidosryhmillemme ajantasaista tietoa Suomen turvallisuuteen vaikuttavista kysymyksistä, onpa kyseessä sitten maamme sisäinen tilanne, lähialueet tai sellaiset kaukaisetkin kriisit, joilla saattaa olla heijastusvaikutuksia Suomeen tai suomalaisten turvallisuuteen. Raportointimme on viimeisen kolmen vuoden aikana kehittynyt erityisesti määrällisesti mutta myös laadullisesti. ”Palvelutuotantoon” on luotu selvä prosessi. Tietoa kentältä keräävät kenttä- ja deskimiehet, sitä jatkojalostavat tutkijat ja analyytikot sekä raportit lopulliseen muotoon saattavat virkamiehet ovat suomalaisten turvallisuustoimijoiden eliittiä.

Harkitsevainen avoimuus on näkynyt pyrkimyksenä lisätä virastomme lähestyttävyyttä ja reagoitokykyä. Haluamme osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun oman toimialamme asioissa. Tuskin maastamme löytyy montaakaan sellaista yritystä, viranomaista tai yhteisöä, joka herättää tiedotusvälineissä samanlaista kiin-

nostusta kuin Suojelupoliisi. Aina aika ajoin kohtaamme kovaakin kritiikkiä siitä, etteivät olemme ole avoinna kaikkeen hallussamme olevaan tietoon. Uskon kuitenkin, että suuri yleisö valtaosin ymmärtää salassa pidettävyyden merkityksen toiminnallemme. Harkitsematon avoimuus Suojelupoliisin toimialalla saattaisi johtaa operatiivisen suorituskykymme dramaattiseen heikkenemiseen.

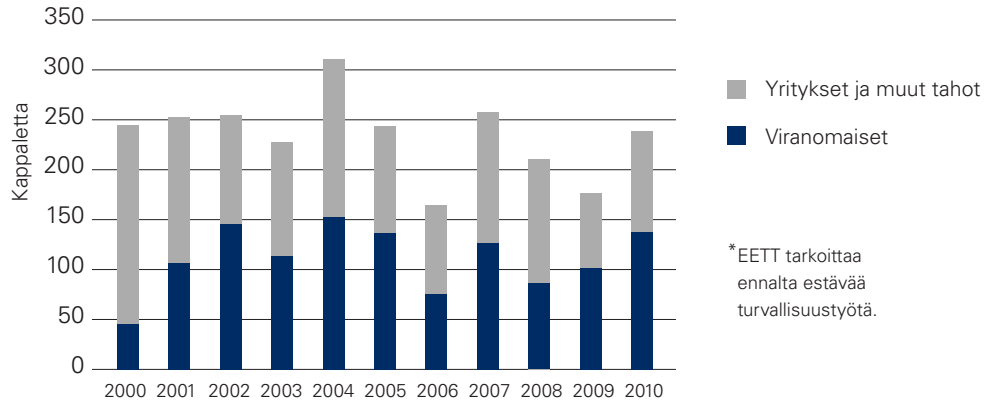
Muutokset Suojelupoliisin toiminnassa ovat viime vuosina olleet kohtuullisen suuria ja ajoittain varsin nopeitakin. Aikaisempaa avoimempi ilmapiiri on nostanut esille myös tyytymättömyyttä, johon sekä viraston johdon että koko henkilöstön tulee aktiivisesti pureutua. Samalla on hyvä muistaa, että vastuun ja vallan tulee kulkea käsi kädessä. Vuoropuhelua täytyy entisestään lisätä, joskin sisäisistä ristiriidoista julkisuudessa annettu kuva on ollut vahvasti liioiteltu ja osin varsin lähdekritiikiton.

Valtaisa enemmistö erinomaisen motivoituneista supolaisista on hoitanut tehtävänsä ammattitaitoisesti ja sitoutuneesti. Haluan kiittää teitä siitä työstä, jota olette tinkimättömästi tehneet maamme turvallisuuden eteen. Olette olleet erittäin hieno joukkue valmentaa, maailmanmestarisaa.

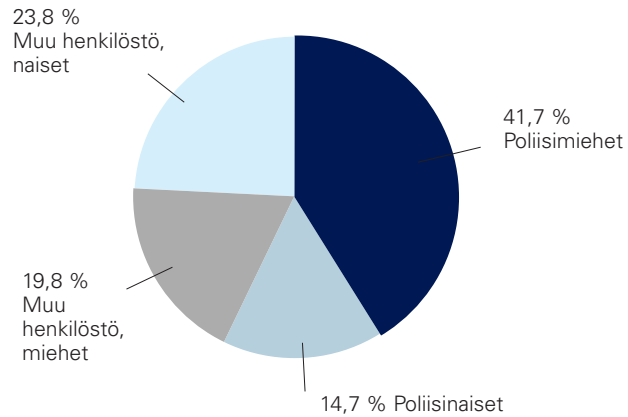

Poliisineuvos Ilkka Salmi, Suojelupoliisin seitsemäs päällikkö 1.12.2007-15.2.2011. Salmi on virkavapaalla EU:n tilanneyksikön (SitCen) johtajan tehtävässä 16.2.2011 lukien neljä vuotta.

Suojelupoliisin pitämät EETT*-infotilaisuudet 2000-2010

Suojelupoliisin virkajakauma 2010

Terrorismintorjunta

Radikaali-islamistiset terroristit yrittivät iskeä useita kertoja Euroopassa ja Yhdysvalloissa vuonna 2010. Iskuhankkeiden taustalla oli sekä tunnistettuja terroristiryhmiä että yksittäisiä henkilöitä. Euroopan ja Yhdysvaltojen turvallisuusviranomaiset onnistuivat pidättämään useita terroristisista suunnitelmista ja yrityksistä epäiltyjä henkilöitä.

Tammikuussa 2010 somalialaistaustainen mies yritti Tanskassa murhata tanskalaisen pilapiirtäjän ja radikalisoitunut naisislamisti puukotti kansanedustajaa Iso-Britanniassa. Toukokuussa New Yorkissa epäonnistui autopommi-isku. Syylliseksi yritykseen paljastui pakistani-laistaustainen mieshenkilö, joka oli saanut terroristikoulutusta Pakistanissa. Teko oli kosto Ison-Britannian osallistumisesta Irakin sotaan.

Heinäkuussa Ugandan pääkaupungissa Kampalassa tehdyissä itsemurhahyökkäyksissä sai surmansa kymmeniä henkilöitä, joukossa myös yksi EU-maan kansalainen. Somalialainen radikaali-islamistinen, al-Qaidalle uskollinen al-Shabaab -liike ilmoitti tehneensä iskun. Elokuussa Norjassa pidätettiin kolme henkilöä epäiltynä terrori-iskun valmistelusta.

Syyskuussa Yhdysvallat ja jotkin Euroopan maat nostivat valmiuttaan terrori-iskun varalta, koska Afga-

nistanissa ja Pakistanissa vangituilta terroristeilta oli saatu tietoja iskusuunnitelmista länsimaissa. Syyskuussa Tanskassa paljastui myös pohjoiskaukasialaisen miehen terrori-iskusuunnitelma Kööpenhaminassa. Luultavasti hänen aikomuksensa oli hyökätä islamilaisia loukanneita pilapiirroksia vuonna 2005 julkaissutta Jyllands Posten -lehteä vastaan. Pommi räjähti ennenaikaisesti hänen valmistautuessaan iskuun.

Lokakuun 2010 lopussa Arabian niemimaan al-Qaida (AQ-AP) ilmoitti rakentaneensa kaksi tulostimien mustekasetteihin kätkeytyä pommia ja lähettäneensä ne Jemenistä lentorahtina Yhdysvaltoihin. Pommit löydettiin ja tehtiin vaarattomiksi. Joulukuussa Tukholman keskustassa irakilaismiehen suunnittelema terrori-isku epäonnistui, kun miehen kantama pommi räjähti ennenaikaisesti ja toinen, autoon sijoitettu räjähdettä ei laennut.

Joulukuun lopussa Ruotsin ja Tanskan viranomaiset pidättivät viranomaisten pitkään tarkkaileman neljän hengen ryhmän, joka valmisteli iskua Tanskassa. Kohteena oli jälleen Jyllands Posten -lehden toimitus, jossa tekijöiden oli tarkoitus aiheuttaa mahdollisimman suurta tuhoa. Lisäksi joulukuussa Ruotsissa tuomittiin kaksi somalialaistaustaista miestä neljän vuoden

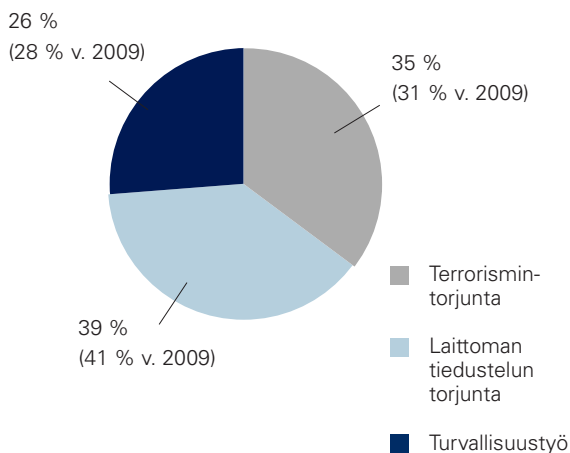
vankeustuomioihin terrori-iskun suunnittelemisesta Somaliassa.

Vasemmistolais-anarkistinen terrorismi nousi marraskuussa 2010 otsikoihin kreikkalaisterroristien postitettua useita kirjepommeja suurlähetystöihin Ateenassa sekä Ranskan, Saksan ja Italian valtionpäämiehille. Aikaisemmin Kreikan vasemmistolais-anarkistinen terrorismi on suuntautunut maan viranomaisia, poliittisia puolueita sekä maassa olevia ulkomaisia pankkeja vastaan.

Vuoden 2010 aikana näissä terrori-iskuissa sai surmansa kolme henkilöä. Joulukuussa 2010 Sveitsin, Chilen ja Kreikan suurlähetystöt Roomassa joutuivat kirjepommi-iskujen kohteeksi. Iskuissa haavoittui kaksi

Suojelupoliisin resurssijakauma 2010

Prosenttilukuihin lisätty tukitoiminnot

Terrorismin uhka-arvio

Suomeen kohdistuvien terroritekojen uhka on tällä hetkellä vähäinen. Suomessa oleviin yksittäisten valtioiden intresseihin ja Suomessa järjestettäviin kansainvälisiin tapahtumiin kohdistuu kuitenkin uhkia. Viime aikoina on ollut havaittavissa, että kansainvälinen terrorismi ja sen uhka koskettavat myös Pohjoismaita. Vaikka kokonaistilanne on Suomen osalta hyvä, on viranomaisien huomioitava, että terrorismiin liittyvää toimintaa voidaan harjoittaa myös Suomessa.

lähetystöyöntekijää. Teoista vastuulliseksi ilmoitautui italialainen anarkistiryhmä.

Etnonationalistista terrorismia esiintyi Euroopassa lähinnä Espanjassa ja Irlannissa. Espanjassa baskimaan itsenäistymistä ajava terroristiryhmä ETA julisti alkusyksystä yksipuolisen tulitauon. Tulitaukoilmoituksen uskotaan olevan seuraus useiden ETA:n johtohahmojen pidättämisistä vuosien 2009 ja 2010 aikana. Pohjois-Irlannissa IRA:n ääritasavaltalaiset ryhmät tekivät useita pommi-iskuja.

Laittoman tiedustelun torjunta

Suomeen kohdistuva tiedustelutoiminta on pysynyt viime vuodet sekä määrällisesti että laadullisesti muuttumattomana. Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen tiedustelutoiminnan määrä alkoi lisääntyä 1990-luvun puolivälissä ja on nyt vakiintunut 2000-luvun alkuvuosi-en tasolle. Suomessa on siten maan kokoon nähden yhä edelleen varsin suuri määrä ulkomaista tiedustelupalveluhenkilöstöä. Suomessa toimivat ulkomaiset tiedustelupalvelut kohdistavat toimensa täältä käsin hyvin usein myös muihin maihin.

Tiedustelutoiminnalle on ominaista jatkuvuus ja pitkäjänteisyys. Ulkomaisen tiedustelun päämääriä ovat Suomen politiikan ennakoiminen ja tärkeisiin päätöksiin vaikuttaminen. Suomesta hankittavien tietojen avulla vieraat valtiot pyrkivät edistämään taloudellisia etujaan ja tieteellis-teknistä kehitystään.

Tiedustelijoita kiinnostavat Suomen turvallisuuspolitiikka, EU- ja Nato-suhteet, poliittinen päätöksenteko, korkeateknologian avainalat, energia- ja kauppapolitiikka sekä turvallisuusviranomaisten toiminta. Suomesta ollaan kiinnostuneita myös Itämeren ja arktisten alueiden geopoliittisen merkityksen kasvamisen vuoksi.

Ulkomaalaiset tiedustelijat pyrkivät suoraan yhteyden poliittisten päättäjien kanssa nykyisin melko harvoin. Sen sijaan he pyrkivät lähestymään erilaisia asiantuntijoita, kuten virkamiehiä, tutkijoita ja toimittajia. Tiedonhankinnan lisäksi tiedustelijat pyrkivät yhteyksiensä kautta saattamaan julkisuuteen oman maansa poliittisia näkemyksiä ja muita viestejä.

Poliittiset päättäjät ja kansalaiset luottavat usein asiantuntijoiden näkemyksiin. Siksi pyrkimys vaikuttaa asiantuntijoihin ja heidän näkemyksiinsä on ulkomaalaisten tiedustelupalveluiden näkökulmasta mielekästä ja onnistuessaan tehokasta.

Sotilaallisen tiedustelun pysyviä kohteita ovat Suomen sotilaallisen valmiuden, puolustuspolitiikan ja kansainvälisen sotilasyhteistyön arvioiminen sekä sotilaallisesti kiinnostavat teknologiset hankinnat.

Tieteellis-tekninen tiedustelu kohdistuu erityisesti korkeateknologiseen tutkimukseen ja sen konkreettisiin sovelluksiin. Pääpaino on uusien tutkimusalojen seurannassa, kuten nanoteknologiassa, ydinteknologiassa, Suomen eri maiden kanssa harjoittamassa kahdenvälisessä yhteistyössä innovaatioympäristöissä

sekä Itämeren ympäristöasioissa. Yksittäisistä teollisuudenaloista keskeisimpiä kiinnostuksen kohteita ovat laiva-, lääke- ja kemianteollisuus, energia-ala sekä maa- ja metsätalous.

Eräät valtiot pyrkivät tarkkailemaan ja kontrolloimaan Suomessa asuvia tai oleskelevia kansalaisiaan. Tällaista toimintaa kutsutaan pakolaisvakoiluksi. Vastavakoilu-

yksikkö seuraa ilmiötä, vaikka pakolaisvakoilua ei ole toistaiseksi Suomen lainsäädännössä kriminalisoitu.

Vuonna 2010 Suojelupoliisi selvitti tarkemmin muutamia ulkomailla ilmi tulleita, aiempaa aggressiivisempia, tiedusteluoperaatioita. Näitä tiedusteluoperaatioita oli kohdistettu Suomen virallisiin edustajiin ja virkamiehiin sekä liike-elämän edustajiin.

Proliferaatiovalvonta kasvussa

Proliferaatiovalvonnan haasteet liittyvät Suomessa tekniseen tietotaitoon kohdistuvan vakoilun torjumiseen ja toisaalta joukkotuhoaseita mahdollisesti kehittävien maiden yrityksiin hankkia kaksikäyttötuotteita. Eräät ydinasetta kehittävät valtiot ovat pyrkineet hankki-
maan Suomesta aseohjelmissä tarvittavia komponentteja.

Suojelupoliisin kansainvälinen proliferaatiovalvontaan liittyvä tiedonvaihto kasvoi merkittävästi vuonna 2010. Myös ennalta estävien yrityskäyntien määrä kasvoi ja proliferaatiovalvonnan tavoitteista tiedotettiin aikaisempaa aktiivisemmin. Keväällä 2010 valmistunut Suojelupoliisin kokoama proliferaatiovalvonnan tietopaketti on herättänyt laajaa kiinnostusta ja lisännyt yritysten yhteydenottoja viranomaisiin.

Turvallisuustyö

Ulkoparlamentaarinen aktivismi Suomessa kanavoitui vuonna 2010 pääosin maltillisten kansalaisjärjestöjen harjoittamaan toimintaan. Ääriliikehdintä ja radikaali valtion turvallisuuteen vaikuttava laiton toiminta oli hyvin vähäistä. Ehkä merkittävin muutos aiempaan oli ulkomaalaisvastaisuuden ja äärioikeistolaisuuden lisääntyminen. Sekä Länsi- että Itä-Suomessa ilmeni toimintaa, jossa korostuneen isänmaallisuusaatteen varjolla haettiin konflikteja maahanmuuttajien kanssa.

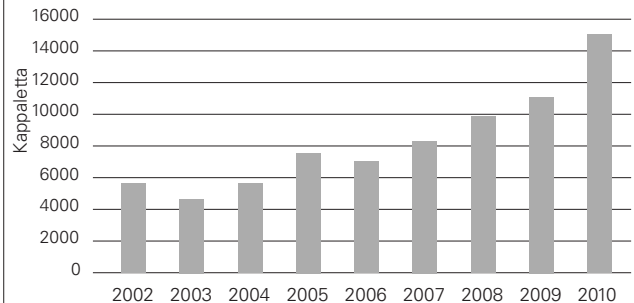
Laitonta eläinoikeusaktivismia esiintyi vähän. Aktivistit keskittyivät toiminnassaan eläinten hyväksikäyttöön ja huonoon kohteluun liittyvän kuvamateriaalin hankkimiseen ja yleiseen mielipiteeseen vaikuttamiseen tiedotusvälineiden kautta.

Vuonna 2010 ympäristöaktivistit keskittyivät lisäydinvoiman rakentamispäätöksen vastustamiseen. Päätöstä vastustavat mielenosoitukset sujuivat rauhallisesti. Näkyvimpiä olivat toukokuussa järjestetty ”Ydinvoima historiaan”- sekä elokuinen ”Olkiluoto Blockade” -mielenosoitukset.

Suojelupoliisi seurasi aktiivisesti kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden ja laittoman maahantulon vaikutuksia Suomen turvallisuustilanteeseen ja osallistui lukuisten uhka-arvioiden laatimiseen.

Valtionjohdon ja valtiovieraiden turvallisuusvartiointi

Supon tekemät turvallisuusselvitykset 2002-2010

siirrettiin Suojelupoliisilta Liikkuvan poliisin hoidettavaksi heinäkuussa 2010. Suojelupoliisi on sittemmin keskittynyt valtionjohdon turvallisuustilanteen arviointiin sekä valtiovierailujen turvallisuustoimenpidesojen määrittelyyn ja uhka-arvioiden laatimiseen. Valtionjohdon turvallisuuden tila pysyi jokseenkin entisellään vuonna 2010, vaikka internetissä esitettyjen poliitikkojen vastaisen uhkausten määrä lisääntyikin.

Suojelupoliisin tekemien henkilöturvallisuusselvitysten määrä on kasvanut vuosi vuodelta. Vuonna 2010 niitä valmistui 14 955. Vuoden lopussa turvallisuusselvitysm-

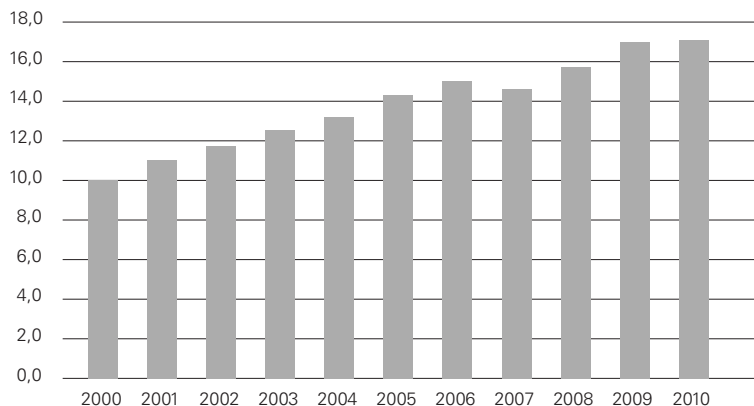
nettelyn piiriin kuului noin 150 viranomaista tai yhteisöä. Valtionhallinnossa tapahtuneiden organisaatiomuutosten vuoksi lukumäärä ei ole vertailukelpoinen edellisiin vuosiin verrattuna.

Vuosi 2010 oli Suojelupoliisin ensimmäinen toimintavuosi yhteisöturvallisuusselvityksistä vastaavana viranomaisena. Yhteistyössä ulkoministeriön, puolustusministeriön, pääesikunnan ja viestintäviraston kanssa Suoje-

lupoliisi tuotti materiaalia viranomaisten yhteisten toimintatapojen perustaksi turvallisuuskysymyksissä, loi yhtenäisiä linjauksia sekä järjesti neuvonta- ja ohjaustilaisuuksia yrityksille.

Suojelupoliisi osallistui tiiviisti oikeusministeriössä käynnissä olevaan turvallisuuslainselityslain uudistamishankkeeseen. Valmistuessaan laki tulee vaikuttamaan Suojelupoliisin turvallisuusselvitystyöhön.

Suojelupoliisin toiminnan kustannukset 2000-2010 (milj. euroa)

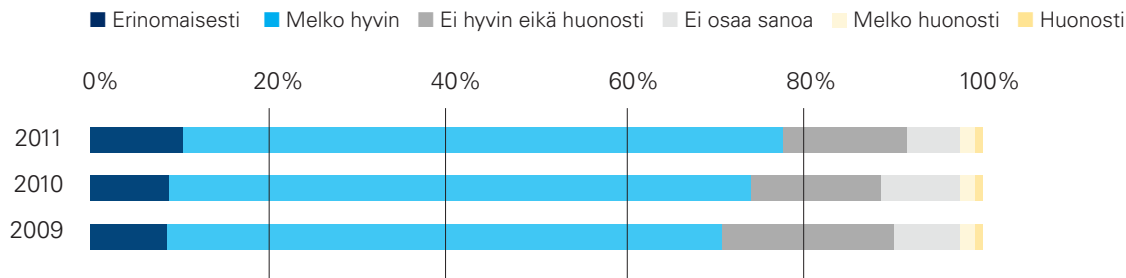

Toiminnan kustannukset ovat kasvaneet tasaisesti kymmenen vuoden aikana noin 10 miljoonasta 17 miljoonaan euroon. Vuonna 2010 eduskunta myönsi Suojelupoliisille 850 000 euron lisämäärärahan terrorismintorjuntaan.

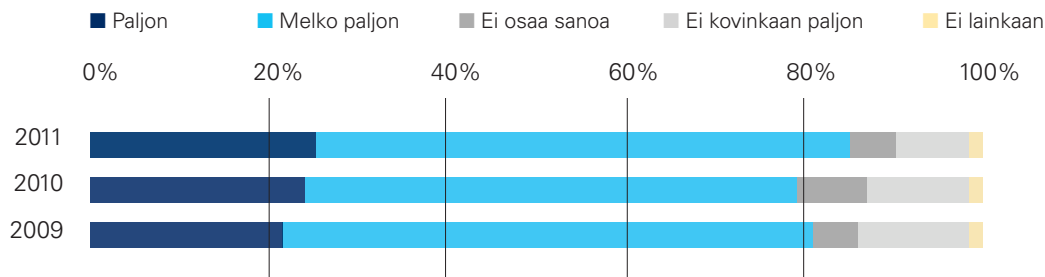
Suojelupoliisiin luotetaan

Suojelupoliisi teettää vuosittain kyselytutkimuksen kansalaisten käsityksistä Suojelupoliisin toiminnasta. Viimeisin kyselytutkimus suoritettiin ajalla 8.-18.2.2011 ja otos edusti Suomen 15–79 vuotta täyttänyttä väestöä Ahvenanmaan ulkopuolella. Haastatteluja tehtiin kaikkiaan 1000. Tulosten virhemarginaali on +/- 3 %-yksikköä.

Suomalaiset arvioivat Suojelupoliisin suoriutuneen tehtävistään erinomaisesti tai melko hyvin (78 %)

Valtaosa (85 %) haastatelluista suomalaisista sanoo luottavansa Suojelupoliisiin joko paljon tai melko paljon

SU
PO
2010

